

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Тимченко О.І.

Національного університету харчових технологій

Ефективний розвиток економіки області та вирішення соціальних проблем в значній мірі залежить від розвитку малого підприємництва. В умовах формування ринкового господарства, інституціональних змін в економіці України, радикальних змін у відносинах власності, проблема становлення і розвитку малого підприємництва набуває неабиякого значення. Актуальність дослідження проблем розвитку малого підприємництва в харчовій промисловості посилюється також і тим, що повільність та суперечливість просування України шляхом ринкових реформ значною мірою зумовлені саме недооцінкою ролі та значення малого підприємництва як структуроутворюючого елемента ринкової економіки.

У 2003 році в Черкаській області діяло 5743 малих підприємств, що на 390 підприємств, або на 7,3% більше 2002 року. В порівнянні з 1999 роком кількість малих підприємств зросла на 1124 підприємства, або на 24,3%.

В територіальному розрізі малі підприємства розвиваються нерівномірно. Майже 67% малих підприємств Черкаської області зосереджено в містах і лише 33% - в сільській місцевості. В обласному центрі функціонує 2864 підприємства, або 49,9% від загальної їх кількості. В середньому по області на 10 тис. населення припадає 42 підприємства, тоді як в цілому по Україні – 57 підприємств. В той же час в місті Черкаси на 10 тис. осіб наявного населення припадає 97 підприємств, місті Каневі – 55, місті Сміла – 49. Найменша кількість підприємств на 10 тис. осіб наявного населення в Катеринопільському районі – 14 підприємств, Смілянському та Уманському районах – по 15 підприємств. Сфера малого підприємництва стала невід’ємною складовою частиною економіки області і являє собою зріз усіх видів економічної діяльності. Як і в попередні роки характерною особливістю розвитку малого підприємництва є його зосередження здебільшого в сфері послуг. Найбільше (36,1%) малих підприємств функціонують за видом економічної діяльності

„оптова і роздрібна торгівля”, 13,9% - за видом економічної діяльності „операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги користувачам”, 3,4% - „транспорт (включаючи зв’язок)”, 2,6% - „колективні, громадські та особисті послуги”, 1,9% - „готелі та ресторани”. У виробничій сфері діяло 39,0% малих підприємства, серед яких 18,6% - промислові підприємства, 9,8% - будівельні, 10,6% - сільськогосподарські малі підприємства.

Розвиток малого підприємництва в умовах ринкових реформ обумовлює значні демографічні зміни в цій сфері економічної діяльності. У 2003 році було створено 560 підприємств, з них 522 – шляхом утворення нових підприємств, 26 – поновлення діяльності раніше існуючих підприємств. Аналіз утворення нових підприємств в розрізі видів економічної діяльності свідчить, що найбільша їх частка (30,3%) припадає на оптову й роздрібну торгівлю, 20,3% - новоутворені промислові підприємства, 20,1% - малі с/г підприємства.

У 2003 році із 1067 промислових підприємств, які зареєстровані в області, 232 малі підприємства харчової промисловості (21,7%). Але виробляли продукцію лише 136 підприємств, обсяг випуску якої у діючих цінах становив 34043,4 тис. грн. На малих підприємствах у 2003 році працювало 2373 працівники і в середньому за місяць отримували 179,39 грн. заробітної плати. Із 136 малих підприємств харчової промисловості які виробляли продукцію, 58,4% підприємств отримали загальний прибуток 11623,3 тис. грн., а 41,6% підприємств зазнали збитків на загальну суму 7371,2 тис. грн. Рівень рентабельності операційної діяльності малих підприємств харчової промисловості за 2003 рік становив 10,4%.

Стан розвитку малого підприємництва у 2003 році в цілому покращився, але мале підприємництво зосереджено здебільшого в сфері послуг, найбільша кількість малих підприємств створена у колективній формі власності, залишається низькою конкурентоспроможність та фінансова спроможність малих підприємств Черкаської області.